

عنوان مقاله:

مناظرات ابن فورک اشعری با کرامیه در غزنه (اوایل قرن پنجم هجری)

محل انتشار:

دو فصلنامه جستارهای تاریخی، دوره 13، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسنده:

عباس آداودی جلفائی - دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

این پژوهش با عنوان «مناظرات ابن فورک اشعری با کرامیه در غزنه (اوایل قرن پنجم هجری)» با رویکرد کلامی، درصدد است تا به علل برپایی مناظرات مذکور و اینکه وجوه تشابه یا تمایز آرای ابن فورک با سلطان محمود غزنوی و محمد بن هیصم کرامی چه بوده است، پاسخ دهد. در نیمه نخست قرن سوم هجری، مذهب کرامیه توسط محمد بن کرام پی ریزی شد که به مشبهه قرابت داشت. در اوایل سده چهارم، ابوالحسن اشعری پایه گذار مکتب کلامی جدیدی شد که خصوصیت بارز آن، دفاع از باورهای اهل سنت و اصحاب حدیث بود و پویایی آن پس از مرگ وی، به همت بزرگانی چون ابوالحسن باهلی، ابن مجاهد بصری، ابن فورک اصفهانی، ابوبکر باقلانی و ابواسحاق اسفراینی تداوم یافت. ابن فورک در راه دفاع از عقاید اشعریه در برابر سایر فرق از جمله کرامیان، تلاش بسیاری کرد. نتایج این نوشتار حاکی از آن است که گرچه ابن فورک و سلطان غزنوی در مسئله رویت عینی خدا متفق القول بودند اما از حیث آنکه این رویت در جهت خاصی است یا نه، اختلاف داشتند. انتساب عقیده انقطاع رسالت به ابن فورک نیز تهمتی بیش از جانب کرامیه نبود. همچنین تدقیق در مباحثات و اختلافات عقیدتی ابن فورک و ابن هیصم، بیانگر آن است که گرچه این دو متکلم در مسائلی نظیر قدم کلام خدا و عدم اراده انسان در افعال خیر و شر، دیدگاه مشترکی دارند اما در غالب مباحث دیگر مانند استواء خدا بر عرش، بقای اعراض، صفات خبریه خدا، مخلوق بودن یا نبودن صفات فعلیه پروردگار، سنخیت یا تباین بین خالق و مخلوق و اینکه قرآن کلام خداست یا قول او، تضاد آشکاری داشته اند.

کلمات کلیدی:

ابن فورک، اشعریه، ابن هیصم، کرامیه، مناظرات کلامی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1557139>

